

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ботаніки, дендрології та лісової селекції

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
Володимир Завгородній

“ _____ ” _____ 20__ р.

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри ботаніки,
дендрології, та лісової селекції

Протокол № 12 від “3 06 2026 р.”

Завідувач кафедри
Юрій Марчук

РОЗГЛЯНУТО

Гарант ОП

канд. с.-г , наук., доцент

_____ Володимир. Мокрієнко

*РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З БОТАНІКИ*

Галузь знань «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність Н-1 Агрономія

Освітня програма Агрономія

Факультет агробіологічний

Розробник: доцент кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції, кандидат біологічних наук Л.О. Меженська

Київ – 2026 р.

Вступ

Мета практики

Навчальна практика з ботаніки є обов'язковим видом навчальних занять після закінчення лекційного та лабораторного курсу дисципліни. Основна її мета – закріпити ті знання, які одержали студенти під час практичних занять і теоретичного курсу, ознайомити студентів з багатством рослинного покриву України, з різними формаціями агрофітоценозів, їх видовим складом і особливостями.

Завдання практики:

виявити ступінь засвоєння теоретичного матеріалу по систематиці покритонасінних та знання гербарійного мінімуму.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

– Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 3. Знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних з вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин;

СК 4. Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для

володіння відповідними навичками в галузі агрономії;

ПРН 9. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів із збереженням природного різноманіття;

ПРН 10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.

Бази практики:

ботанічний сад НУБіП України, НПП "Голосіївський".

Організація проведення практики

Відповідно до навчального плану для виконання програми літньої практики з ботаніки відводиться 15 академічних години. Практика триває три календарних дні. Роботи, які виконуються студентами в процесі літньої навчальної практики, діляться на польові та камеральні. До польових робіт відносяться: збір гербарію, інвентаризація окремих ділянок насаджень на території НУБіП України. До камеральних робіт відносяться: визначення та оформлення гербарію, складання списку рослин-індикаторів, захист та здача гербарію.

Зміст практики

Збір та оформлення гербарію рослин-індикаторів агрофітоценозів.

Вивчення рослинного світу природних зон України.

Вивчення видового різноманіття вищих рослин.

Інвентаризація рослинного покриву шляхом проведення геоботанічних описів.

Таблиця 1

Орієнтовний тематичний план

Назва теми	Кількість годин		
	Всього	із них	
		аудиторні	самостійна робота
Тема 1. Рослини і навколишнє середовище, дослідження флористичного різноманіття агро-фітоценозів	5	3	2
Тема 2. Знайомство із структурою фітоценозів луків, полів; прийомами геоботанічних досліджень рослинност	5	3	2
Тема 3. Оформлення гербарію Оформлення звітів (презентацій) з практики і здача заліку	5	3	2
Всього	15	9	6

Індивідуальні завдання

1. Підготуйтеся до складання гербарійного мінімуму.
2. Підготуйтеся до складання програмного мінімуму таксонів (назви рослин латинською, українською мовами)

Методичні рекомендації

Об'єктами практики є рослини-індикатори агрофітоценозів у насадженнях Ботанічного саду НУБіП України, НПП «Голосіївський».

Студенти мають використовувати теоретичні знання з ботаніки для визначення характерних морфологічних діагностичних ознак рослин; - визначати рослини за гербарієм; - користуватись Визначником і записувати хід визначення невідомої рослини.

Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення практики студентів

Секатори, мірні вилки, гербарні папки, гербарні преси, далекомір.

Вимоги до написання звіту

Скласти каталог рослин гербарію за Визначником, записуючи таксони латинською і українською назвами, їх місце зростання та господарське значення. Заповнені бланки геоботанічних описів з результатами проведених досліджень.

Форми та методи контролю залік

Рекомендовані джерела інформації

1. Меженська Л.О., Меженський В.М. Систематика покритонасінних деревних рослин України. Київ: Ліра-К. 2021. 850 с.
2. Меженський, В. М., Меженська, Л. О. Сучасна систематика квіткових рослин для агрономів (Навчальний посібник) Ч1. Київ: Ліра-К. 2019. 383 с.
3. Меженський, В. М., Меженська, Л. О. Сучасна систематика квіткових рослин для агрономів (Навчальний посібник) Ч2. Київ: Ліра-К. 2020. 608 с.
4. Меженський, В. М., Меженська, Л. О. Сучасна систематика квіткових рослин для агрономів (Навчальний посібник) Ч3. Київ: Ліра-К. 2021. 811 с.
5. Григора І.М. Курс загальної ботаніки / І.М. Григора, І.М. Алейніков, В.І. Лушпа, С.І. Шабарова, Б.Є. Якубенко. – Київ.: Фітосоціоцентр, 2019. – 535 с.
6. Меженський, В. М., Меженська, Л. О. Систематика і класифікація плодових рослин: (Монографія). Київ : ЦП "Компринт". 2017. 635 с
7. Меженський, В. М., Меженська, Л. О. Малопоширені плодові культури (Навчальний посібник) Київ: ЦП "Компринт". 2019. 574 с.
8. Григора І.М. Ботаніка / І.М. Григора, С.І. Шабарова, І.М. Алейніков. – Київ: Фітосоціоцентр, 2019. 504 с.
9. Григора І.М. Ботаніка. Практикум: Навчальний посібник / І.М. Григора, Б.Є. Якубенко, І.М. Алейніков, В.І. Лушпа, С.І. Шабарова, П.М. Царенко, О.І. Пидюра. – Київ: Арістей. 2018. 340 с.
10. Григора І.М. Ботаніка. Практикум: Навчальний посібник / І.М. Григора, Б.Є. Якубенко, І.М. Алейніков, В.І. Лушпа, С.І. Шабарова, П.М. Царенко, О.І. Пидюра. – Київ: Арістей. 2018. 340 с.

11. Меженська, Л. О., Меженський, В. М., Формування колекції та удосконалення методів добору нетрадиційних плодових і декоративних культур (Монографія). Київ. ЦП "Компринт" 2015. 544, [44] с.
12. Меженська, Л.О. Тестові завдання з анатомії та морфології рослин для самостійної роботи студентів. – Київ.: Фітосоціоцентр, 2018. 62 с.
13. Якубенко Б.Є. Польовий практикум з ботаніки. Навчальний посібник . – Київ.: Фітосоціоцентр, 2019. 400 с.
14. Б.Є. Якубенко, Л.О. Меженська, Ботаніка. Система органічного світу. Тестові завдання" для студентів заочної форми навчання спеціальностей: 205 "Лісове господарство", 206 "Садово-паркове господарство", 201 "Агрономія", 203 "Садівництво та виноградарство" (Методична розробка)//–К.: Ліра-К, 2019. 167 с.
15. Б.Є. Якубенко, Л.О. Меженська, Ботаніка. Лабораторні і самостійні роботи для студентів агробіологічного профілю заочної форми навчання (методичні вказівки) для спеціальності 201 – агрономія. Київ. Фітосоціоцентр, 2022. 154 с.
16. Л.О. Меженська, Альбом для лабораторних і самостійних робіт з ботаніки для студентів спеціальності 201 " Агрономія", 203 " Садівництво та виноградарство" денної форми навчання (методичні вказівки) - Київ. Ліра-К, 2023. 183 с.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ботаніки, дендрології та лісової селекції

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет Агробіологічний

“ ” _____ 2026 р.

*РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
З БОТАНІКИ*

Галузь знань «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність Н-1 Агронія

Освітня програма Агронія

Факультет агробіологічний

Розробник: доцент кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції, кандидат біологічних наук Л.О. Меженська

Київ – 2026 р.